

Matka maalaustaiteen maailmaan

Bjorn Sortland: *Silmätyksin*

Wsoy 2007.

Suomentanut Arja Kantele.

Norjalaisen **Bjorn Sortlandin** *Silmätyksin* –teos kuuluu kirjoihin, joista ehdin kuulla jonkin verran ennen teoksen lukemista. Eniten korvaan pisti vertailu **Jostein Gaarderin** *Sofian maailman* kanssa – tämä asetti negatiivisen ennakko-odotuksen itselleni, koska en aikanaan pitänyt Sofian maailmasta.

Lähtöasetelmasta huolimatta *Silmätyksin* osoittautui suhteellisen neutraaliksi lukukokemukseksi. Tarinan aloituksena toimii 17-vuotiaan Fridan interreil-matka Eurooppaan. Matkan aikana Frida tutustuu Jakobiin, omatoimimatkailijaan, joka on keräämässä materiaalia omaa taideprojektiään varten. Jakob osoittautuu varsinaiseksi maalaustaiteen asiantuntijaksi, jonka kautta sekä Frida että lukija saavat pikakurssin länsimaisen maalaustaiteen historiaan ja kehitykseen.

Rakenteellisesti en juurikaan pitänyt kirjasta. Periaatteessa tarinan rungon voi pelkistää pariin lauseeseen: Frida saa tietää silmäsairaudestaan, Frida lähtee asiaa karkuun interreilille, Frida tapaa Jakobin ja rakastuu, Jakob ja Frida kiertävät Italiaa ja Ranskaa, Frida palaa kotiin. Tarinan lihakset rakentuvat keskusteluista, joita nuoret matkan aikana käyvät, sekä minä-kertoja Fridan Jakobiin liittyvistä tuntemuksista.

Rakenteellinen ongelma aiheutuu lähinnä siitä, että tarinassa on liikaa toistoa: matka, ihmissuhdekeskustelut, taidekeskustelut, uusi matka jne. Tämä kuvio toistuu lähes alusta loppuun liian monta kertaa, vain alussa ja lopussa on pieniä eroavaisuuksia.

Toimimattoman tarinarakenteen lisäksi Fridan ja Jakobin henkilöahmot herättivät ristiriitaisia tunteita. Valehteleva, lähinnä vain omaa itseään ajatteleva Frida vaikuttaa tyhjöpäiseltä ja lapselliselta ikäisekseen, etenkin huomioon ottaen tytöllä olevan mahdollisen vakavan silmäsairauden ja sympatian kerjäämisen sairauden avulla. Etäiseksi jäävä Jakob taas luo kangertelevan vaikutelman taideasiantuntijasta ja ujosta nörtistä.

Eniten tarinassa kiinnosti uskonnollinen aspekti, etenkin se kuinka nuoret tutkivat ja lähestyvät uskontoa maalaustaiteen kautta. Uskonnollinen näkökulma nivoutuu tarinarakenteeseen luontevasti Jakobin tutkimuskohteen, eli ristiinnaulittua kuvaavien maalausten tutkimisen kautta. Ainoa syy miksi suositella kirjaa kenellekään, ovatkin juuri Jakobin maalaustaiteen historiaan sekä tiettyihin, kirjassa kuvina esitelyihin maalauksiin liittyvät monologit. Tietojen paikkansa pitävyyttä silmällä pitäen sopii toivoa, että kirjailija on tehnyt taustatyönsä kunnolla.

Maria Loikkanen